

49° Φεστιβάλ Ολύμπου

Εμπυχωτές

Χαρακόπουλος Χρήστος

Υποψ. Διδάκτορας
Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Τσιλιμένη Τασούλα

Καθηγήτρια Πανεπιστημίου
Θεσσαλίας

Εργαστήριο παραγωγής και αφήγησης ποιητικού λόγου

Συντονιστής Εκπαιδευτικού Έργου

Νίκος Γραίκος

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΠΟΛΥΤΡΟΠΙΚΩΝ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Π.Φ.Α.

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΦΙΛΩΝ ΑΦΗΓΗΣΗΣ
PANHELLENIC STORYTELLING ASSOCIATION

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ
ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Εργαστήριο Λόγου και Πολιτισμού

Τι είναι αυτό που χαρακτηρίζει ένα λογοτεχνικό κείμενο ως ποιητικό;

Ας εντοπίσουμε διαφορές στο παρακάτω ποιητικό και πεζό κείμενο

3. Μίροσλαβ Χόλουμπ, Η πόρτα

Πήγαινε κι άνοιξε την πόρτα.
Μπορεί απ' έξω εκεί να στέκει
ένα δέντρο, ένα δάσος,
ένας κήπος
ή μια πόλη μαγική.

Πήγαινε κι άνοιξε την πόρτα.
Μπορεί να είναι το σκυλί που ψαχουλεύει.
Μπορεί να δεις κάποια μορφή,
ή ένα μάτι,
ή την εικόνα
μιας εικόνας.

Πήγαινε κι άνοιξε την πόρτα.
Αν είναι η καταχιά
θα καθαρίσει.
Πήγαινε κι άνοιξε την πόρτα.
Κι αν είναι μόνο η σκοτεινιά
που θορυβεί
κι αν είναι μόνο
κούφιος άνεμος
κι αν
τίποτα
δεν είναι
έξω εκεί,
πήγαινε κι άνοιξε την πόρτα.

Ιταλο Καλβίνο

Μανιτάρια στην πόλη

Το απόσπασμα που ακολουθεί προέρχεται από το μυθιστόρημα *Μαρκοβάλντο* ή *Οι εποχές στην πόλη*, που εκδόθηκε το 1963 στο Τορίνο της Ιταλίας. Το βιβλίο αποτελείται από είκοσι ιστορίες με κοινό πρωταγωνιστή το *Μαρκοβάλντο*. Κάθε ιστορία ασχολείται με μια εποχή και έτσι σε κάθε εποχή αναλογούν πέντε ιστορίες.

Μια μέρα, στη στενή πρασιά ενός δρόμου της πόλης, έπεσε, ποιος ξέρει από πού, μια ριπή σποριών και φύτρωσαν μανιτάρια. Κανείς δεν τα πρόσεξε, εκτός από τον αγθοφόρο* *Μαρκοβάλντο* που κάθε πρωί έπαιρνε αποκεί το τραμ.

Τα μάτια αυτού του *Μαρκοβάλντο* ήταν άμαθα στη ζωή της πόλης: πινακίδες, σηματοδότες, βιτρίνες, φωτεινές επιγραφές, αφίσες, όσο κι αν ήταν μελετημένες να τραβήξουν την προσοχή, ποτέ δεν προσελκίαν το βλέμμα του που γλιστρούσε πάνω τους, όπως στην άμμο της ερήμου. Κι από την άλλη, ένα φύλλο που κιτρινίζε σ' ένα κλαδί, ένα φτερό που είχε μπλεχτεί στα κεραμίδια δεν του ξέφευγαν ποτέ: δεν υπήρχε αλογόμυγα σε άλογο, τρύπα από σαρκί σε τραπέζι, φλούδα σύκου πατημένη στο πεζοδρόμιο, που να μην τραβήξει την προσοχή του *Μαρκοβάλντο* και να μη γίνει αντικείμενο στοχασμών, καθώς του αποκάλυπτε τις αλλαγές των εποχών, τους πόθους της ψυχής και τις αθλιότητες της ύπαρξής του.

Έτσι, ένα πρωί, ενώ περίμενε το τραμ που θα τον πήγαινε στην εταιρεία *Σβαν*, όπου εργαζόταν σαν αγθοφόρος, παρατήρησε κάτι ασυνήθιστο κοντά στη στάση, στο κομμάτι της άγονης και σκαομένης γης που περιέβαλλε τα δέντρα του δρόμου: σε μερικά σημεία, στα πόδια των δέντρων, ξεπρόβαλλαν καρούμπαλα που εδώ κι εκεί ανοίγονταν κι άφηναν να φαίνονται στρογγυλά υπόγεια σώματα.

Έσκυψε να δέσει τα κορδόνια του και κοίταξε καλύτερα: ήταν μανιτάρια, πραγματικά μανιτάρια που ξεμύτιζαν μες στην καρδιά της πόλης! Ο *Μαρκοβάλντο* ένιωσε λες και ο γκριζός και άχαρος κόσμος που τον περιέβαλλε είχε μονομαίσει γεμάτοι κρυμμένους θησαυρούς, οπότε θα μπορούσε να περιμένει κάτι περισσότερο πέρα από την ωριαία αποζημίωση της συλλογικής σύμβασης,† το επίδομα ακριβείας, το οικογενειακό επίδομα και την αποζημίωση του ψωμιού.

Στη δουλειά του ήταν πιο αφηρημένος απ' ό,τι συνήθως: σκεφτόταν ότι όσο εκείνος καθόταν και ξεφόρτωνε δέματα και κιβώτια, τα μανιτάρια, που μόνο αυτός γνώριζε την ύπαρξή τους, μεγάλωναν αργά και σιωπηλά, η πορώδης σάρκα τους

* αγθοφόρος: αυτός που μεταφέρει φορτία † συλλογική σύμβαση: σύμβαση εργασίας

Πόσο άλλαξε η ποιητική γραφή;

Ας ανακαλύψουμε την πορεία
από την **ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ** στην **ΜΟΝΤΕΡΝΑ** ποίηση

Ας εντοπίσουμε τις διαφορές ανάμεσα σ' ένα παραδοσιακό και μοντέρνο ποίημα

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΠΟΙΗΜΑ

Ἡ μυγδαλιά (Γ. Δροσίνης)

Ἐκούνησε τὴν ἀνθισμένη μυγδαλιά
μὲ τὰ χεράκια τῆς
κι ἐγέμισε ἀπὸ ἄνθη ἢ πλάτη, ἢ ἀγκαλιὰ
καὶ τὰ μαλλάκια τῆς.

Ἄχ! χιονισμένη σὰν τὴν εἶδα τὴν τρελλὴ
γλυκὰ τὴ φίλησα,
τῆς τίναξα τὰ ἄνθη ἀπ' τὴν κεφαλὴ
κι ἔτσι τῆς μίλησα.

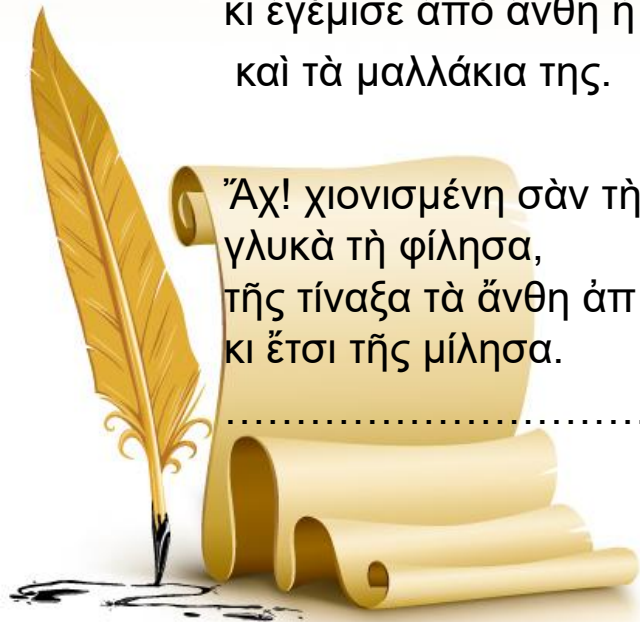
.....

ΜΟΝΤΕΡΝΟ ΠΟΙΗΜΑ

Ο Ελεγκτής (Μ. Σαχτούρης)

Ἐνας μπαξὲς γεμάτος αἶμα
εἶν' ὁ οὐρανὸς
καὶ λίγο χιόνι
ἔσφιξα τὰ σκοινιά μου
πρέπει καὶ πάλι νὰ ἐλέγξω
τ' ἀστέρια
ἐγὼ
κληρονόμος πουλιῶν
πρέπει
ἔστω καὶ μὲ σπασμένα φτερά
νὰ πετάω.

Μακάρι νὰ βρεῖ πέννα καὶ χαρτὶ ἐκεῖ
ποῦ πάει...

Μετατρέψτε το ποίημα του Γ. Δροσίνη σε μοντέρνο

Ἐκούνησε τὴν ἀνθισμένη μυγδαλιὰ
μὲ τὰ χεράκια τῆς
κι ἐγέμισε ἀπὸ ἄνθη ἢ πλάτη, ἢ ἀγκαλιὰ
καὶ τὰ μαλλάκια τῆς.

Ἄχ! χιονισμένη σὰν τὴν εἶδα τὴν τρελλὴ γλυκὰ τὴ
φίλησα,
τῆς τίναξα τὰ ἄνθη ἀπ' τὴν κεφαλὴ
κι ἔτσι τῆς μίλησα.

Γράφω το δικό μου ποίημα!

Από πού αντλώ θέματα;

- Από κάποιο **συμβάν** (π.χ. καθημερινότητα)
 - Από κάποιο **βίωμα** (π.χ. απώλεια)
 - Από κάποιο **συναίσθημα** (π.χ. λύπη)
 - Από κάποια **γιορτή** (π.χ. Πρωτομαγιά)
 - Από μία **φωτογραφία** (π.χ. προσωπική)
- Από κάποιο έργο **τέχνης** (π.χ. Καρυάτιδα)

Αξιοποιώντας την τεχνική του ακτινωτού ήλιου

Σχεδιάζουμε ένα κύκλο. Στο κέντρο του γράφουμε ένα **συμβάν**. Σχεδιάζουμε ακτίνες και σε κάθε μία γράφουμε ένα **συναίσθημα**, ένα **βίωμα**, ένα **χρώμα**, μία **μυρωδιά**, έναν **ήχο**, ένα **πρόσωπο**, έναν **τόπο**, ένα **χρονικό** πλαίσιο (π.χ. μέρα, νύχτα, εποχή, μήνα).

Στη συνέχεια με τις λέξεις που συγκεντρώσαμε, γράφουμε ένα σύντομο ποίημα σε ελεύθερο στίχο.

Εμπνέομαι από έναν ποιητή!

Σημειώστε **1 λέξη** από
κάθε δίστιχο. Στη
συνέχεια γράψτε **δύο**
δίστιχα αξιοποιώντας τις
λέξεις αυτές.

Η ΠΟΔΗΛΑΤΙΣΣΑ

Το δρόμο πλάι στη θάλασσα περπάτησα
που'κανε κάθε μέρα η ποδηλάτισσα

Βρήκα τα φρούτα που 'χε το πανέρι της
το δαχτυλίδι που 'πεσε απ' το χέρι της

Βρήκα το κουδουνάκι και το σάλι της
τις ρόδες το τιμόνι το πεντάλι της

Βρήκα τη ζώνη της βρήκα σε μian άκρη
μια πέτρα διάφανη που 'μοιαζε με δάκρυ

Τα μάζεψα ένα ένα και τα κράτησα
κι έλεγα που 'ναι που 'ναι η ποδηλάτισσα

Ποιητική ακροστιχίδα

Γράψτε τα γράμματα του
ονόματός σας κάθετα.
Αξιοποιώντας ως αρχικά
γράμματα στίχων τα
γράμματα αυτά, γράψτε
το δικό σας ποίημα.

Χ.....

ρ.....

η.....

σ.....

τ.....

ο.....

ς.....

Εμπνέομαι ποιητικά από μία φωτογραφία

Εμπνεόμενοι από τη
φωτογραφία, γράψτε το
δικό σας ποίημα.

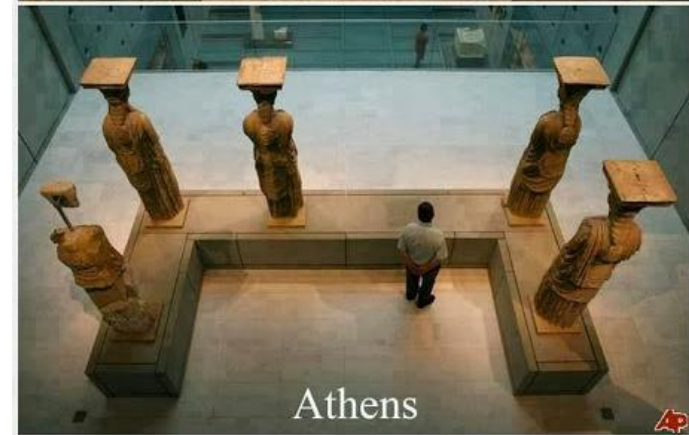
Εμπνέομαι ποιητικά από έναν ζωγραφικό πίνακα

Αξιοποιήστε τους
συμβολισμούς, το μήνυμα
και τα χρώματα του
πίνακα **«Η κραυγή»** του
Edvard Munch και
γράψτε μία ποιητική
στροφή σε ελεύθερο
στίχο.

Εμπνέομαι ποιητικά από ένα έργο τέχνης

Είσαι η **Καρυάτιδα** και
θέλεις να επιστρέψεις
στις αδελφές σου.
Γράφεις έναν **ποιητικό
μονόλογο** σχετικά με το
θέμα.

Εμπνέομαι από ένα ιστορικό συμβάν

Πρόσφατα η **Αγία Σοφία**
μετατράπηκε σε Τζαμί.
Γράψτε ένα **ποίημα** γι'
αυτό ή έναν **ποιητικό**
μονόλογο της Αγίας
Σοφίας προς την
ανθρωπότητα.

Αυτόματη γραφή!

- Κλείνουμε τα μάτια μας και αφήνουμε τη φαντασία μας ελεύθερη. **Καταγράφουμε ό,τι μας έρχεται στο νου χωρίς αυτό να έχει λογική και νοηματική αλληλουχία!** Γράφουμε έτσι ένα σύντομο μοντέρνο ποίημα 5-6 στίχων.

Παίζουμε στην πλατφόρμα

Κάθε μαθητής γράφει από **μία λέξη** στο chat, όποια επιθυμεί. Επιλέγοντας μερικές από τις λέξεις που θα συγκεντρωθούν, γράφετε ένα δικό σας ποίημα.

*(*Βασική προϋπόθεση
οι λέξεις να είναι διαφορετικές μεταξύ τους)*

Γράφουμε χαϊκού

Γράψτε ένα ποίημα
χαϊκού. Θέμα ελεύθερο.

Τι είναι τα χαϊκού;

ΧΑΪΚΟΥ: Στα ιαπωνικά σημαίνει «αστείος στίχος». Είναι η πιο σύντομη μορφή ποίησης στον κόσμο. Αποτελείται από 17 συλλαβές σε 3 στίχους. Περιγράφει μια εικόνα της φύσης και έχει σαν ζητούμενο το «πιάσιμο της στιγμής».

Γράφουμε Λίμερικ

ΤΕΧΝΙΚΗ ΓΡΑΦΗΣ

Πεντάστιχα σατιρικά
στιχουργήματα.

Ομοιοκαταληξία, **1^{ος}, 2^{ος}**
και **5^{ος} – 3^{ος}, 4^{ος}**.

1ος στίχος Ήταν(κάποιος-
παρουσίαση του πρωταγωνιστή)

2ος στίχος που(κάτι του
συνέβαινε ή αποκαλύπτεται η ιδιότητά
του)

3ος στίχος όμως.....(κάτι έκανε)

4ος στίχος και..... (κάτι είπε)

5ος στίχος(βρες ένα
περίεργο επίθετο γι' αυτόν)

Φωτεινή Δημοπούλου

Παράδειγμα Λίμερικ

[Είτανε* μια κοπέλα
απ' τη Σάμο]

Είτανε μια κοπέλα απ' τη Σάμο
που έχωσε το δεξί της στην άμμο
και με τ' άλλο το χέρι
εκρατούσε ένα αστέρι
ετούτη η κοπέλα απ' τη Σάμο.

Γιώργος Σεφέρης

Γράφουμε Ιδεογράμματα (σχηματική ποίηση)

DANS
FLETS CE
RE MI
LES ROIR
SONT JE
ME SUIS
COM EN
NON CLOS
ET VI
GES VANT
AN ET
LES VRAI
NE COM
GI NE
MA ON
I

Guillaume
Apollinaire

... «Ο καθένας από Γάλλους, Σέρβους, Περσικούς, Αμερικανικούς, ή σε α
... «Από την αρχή της Τρίτης του μαρτίου, να και (γιατί) από τον
... «Ο καθένας από Γάλλους, Σέρβους, Περσικούς, Αμερικανικούς, ή σε α
... «Από την αρχή της Τρίτης του μαρτίου, να και (γιατί) από τον

Εικόνα: 170 Αρσεν, Απολλινάρης
[17, 17, 170]

Cette reconnais-toi
adorable personne c'est toi
sans la main de l'ange
voilà
la bouche de l'ange
le regard de l'ange
le plus bas
c'est ton
coeur
qui
bat
à travers sa main

Πότης Φαλήρας, Θύμηση

Δ υ ό χ ε ί λ η

Σάν θυμίζομαι

Βαθιά μου πώς ά α ν α α ροίι γ ω ω ω

Πώς καίω και λυγίζομαι...

Κι άκονα
α λ κ κ α
α ο η α τ α

Μές τ' απαλά βθα δύά σηα τα...

Μαργαρίτη

Είπα μαργαρίτα για σου όλη τη ζωή μου
Είπα μαργαρίτα για σου όλη τη ζωή μου
Είπα μαργαρίτα για σου όλη τη ζωή μου
Είπα μαργαρίτα για σου όλη τη ζωή μου

(Μαργαρίτη Παπαγιάννη)

Μαργαρίτη Παπαγιάννη

Άσκηση για το σπίτι

Επιλέγετε ένα από τα παραπάνω ποιητικά είδη και γράφετε το δικό σας ποίημα με **θέμα ελεύθερο!**

Χρήσιμα Tips για την αφήγηση ποιητικού λόγου

- ✓ Πρόκληση προσοχής
- ✓ Σωστή στάση σώματος, κινήσεων χεριών
 - ✓ Οπτική επικοινωνία με το κοινό
 - ✓ Καθαρή άρθρωση
 - ✓ Δυνατή φωνή
 - ✓ Χρωματισμός φωνής
- ✓ Έμφαση στις βαρύνουσες λέξεις
- ✓ Απόλαυση της αφηγηματικής διαδικασίας

ΤΕΛΟΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΑΣ

